

סיפורים מנתיבי הבריה

גיליון מספר 4, אפריל 2025

**חג חרות כשר ושמח למשפחת "הבריה" ולכל עם ישראל.
מי ייתן שחג זה יביא חרות ומזור לכל משפחות ישראל.**

1946. הרברט פרידמן, רב הצבאי אמריקאי, עורך ליל סדר ב"שונברגר ראטהאוס" בברלין לחיילים בצבאות בנות הברית ולעקורים באזור האמריקאי.
(מוזיאון השואה בושינגטון, תמונה 30849)

סיפורו של הרב הרברט פרידמן.

הרברט פרידמן נולד בארה"ב בשנת 1918 למהגרים יהודים ממזרח אירופה. בשנת 1944 התגייס הרברט לצבא ארה"ב כרב רפורמי ושובץ לארמיה השלישית שנשלחה לאירופה. כבר בחודש אפריל 1945 החל לפגוש בדרכים בניצולים שיצאו ממחנות הריכוז ומחנות עבודה ששוחררו. הוא שאל משאית מהצבא, החל לנסוע בדרכים לחפש ניצולים והחל לשכן אותם במקלטים זמניים. **באותה עת גילו אותו אנשי המוסד לעלייה ב', גייסו אותו לארגון "ההגנה" ומינו אותו אחראי על הפעלת מסלול "הבריה" משטטין (אזור הכיבוש הרוסי) לברלין, לחלק שבשליטת צבא ארה"ב.** בהמשך מונה לרב צבא ארה"ב בברלין והקים בשכונת "דאהלס", שם שכנה מפקדת הכוחות האמריקאים, את בסיס פעולתו. מדי לילה הוא העביר, בעזרת משאיות אמריקאיות, מאות עקורים למחנות שלאכטנזי וטמפלהוף. חלק גדול מפעילותו היה איסוף כמויות גדולות של סיגריות, חלקן מתרומות של חיילים יהודים בצבאות בנות הברית וגם של בני משפחתו מארה"ב. זה היה המטבע העיקרי של "השוק השחור" ושימש למימון פעילות "הבריה". בתשעת חודשי פעילותו עברו בנתיב הבריה שהפעיל כ-100,000 יהודים. הרברט פרידמן המשיך בפעילותו באירופה כיועץ לענייני יהודים למפקד כוחות ארה"ב עד קיץ 1947, עת חזר לארה"ב.

לזכרו של ד"ר ארנסט לשנר – יום שישי, 04/04/2025, בית הפלמ"ח בתל-אביב.

בדצמבר 2024 הלך לעולמו ד"ר ארנסט לשנר. ידיד יקר ועמית לעשייה למען הנצחת "הבריחה". ד"ר לשנר הוא זה שגילה את מסלול "הבריחה" ממחנה העקורים בסאלפלדן (אוסטריה), דרך מפלי קרימל והאלפים האוסטרים לאיטליה בקיץ 1947, יום והפעיל במשך שנים רבות את ה- **APC - Alpine Peace Crossing**. לימים, עם פרישתו, נשיא הכבוד של המפעל הזה שהיה מפעל חייו. איש יקר, אוהב ישראל שתרם רבות לשימור פרק חשוב זה של עמנו לאחר השואה. העמותה מקיימת מפגש לזכרו של אדם יקר זה. קוראים לחברים להשתתף במפגש חשוב זה

מפגש לזכרו של ד"ר ארנסט לשנר

יזם מעבר האלפים לשלום APC

יום שישי, ו' ניסן תשפ"ה, 4.4.25

בית הפלמ"ח, רח' חיים לבנון 10, תל אביב-יפו

בתוכנית:

09:30 - התכנסות, מפגש חברתי וכיבוד קל

10:30 - פתיחה

אתנחתא מוסיקלית - גב' ורד פורבס-לבון

מילות פתיחה:

ד"ר **מירי נהרי**, יו"ר עמותת מורשת הבריחה

נציגת שגרירות אוסטריה בישראל

מר **דן אשבל**, שגריר ישראל באוסטריה (לשעבר)

דברי המשפחה וצוות ה- APC

ארנסט ואני - גב' **חנה ויס** ומר **משה פרומין**

אתנחתא מוסיקלית

מר **מאיר גפן**, פעילות מרכז הבריחה בזלצבורג

מר **רמי ליטני**, ילקוט השירים של תנועת נוח"ם

ד"ר **גל טלית**, ארנסט והקרימלאים

מנחת האירוע - ד"ר גל טלית

סיום משוער: 13:00

להרשמה: litanir@gmail.com

יום הזיכרון לשואה ולגבורה – הרצאה של מירי נהרי, יום ראשון 20/04/2025

נציין את יום הזיכרון לשואה ולגבורה בהרצאה:

פליטים ללא בית, רציפים שנקרעו ומתחברים מחדש- אחרי שבר השואה ואחרי ה-7 באוקטובר.

ההרצאה בזום ובאתר של מ.ת.ג בשעה 18:00 [/https://www.meteg.co.il](https://www.meteg.co.il)

יום הזיכרון לחללי הבריחה, ההעפלה והעליה, יום רביעי 30/04/2025 בחיפה.

כמדי שנה, ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה, מתקיים באותה שעה טקס זיכרון רשמי וממלכתי לחללי הבריחה, ההעפלה והעליה.

הטקס יתקיים **במוזיאון חיל הים וההעפלה בחיפה**, דרך אלנבי 204, בשעה 11:00.

אנו קוראים לחברינו להצטרף לטקס זה.

סדרת מפגשים במוזיאון "אנו" בנושא "מבית לפליטות: תנועת הבריחה באירופה"

22/04/2025 – הרצאה של ד"ר מירי נהרי. ההרצאה בשעה 17:00. ביקור במוזיאון משעה 15:00

פרטים, ומעקב על המפגשים הנוספים בסידרה באתר מוזיאון "אנו" (לשעבר "בית התפוצות")

[/https://www.anumuseum.org.il/he/events](https://www.anumuseum.org.il/he/events)

כנס עמותת מורשת הבריחה, בדרך אל האור (80 שנה להקמת ארגון "הבריחה")

ביום שישי ה-30.1.25 התקיים בבית הפלמ"ח כנס של העמותה, בדרך אל האור - 80 שנה לתנועת הבריחה. הכנס היה רב משתתפים, מרגש, מעניין ונותן השראה לזמנים הסוערים היום. (הקישורים המצורפים מביאים את קטעי הכנס).

את הכנס הנעימה מקהלת "צלילי כפר סבא" בניצוחה של אורית דוקלר.

<https://youtu.be/4LuLkZdHD6U>

בין קטעי הברכות בלטה ברכתו של נשיא המדינה לשעבר, חיים הרצוג, בעצמו פעיל בריחה במסגרת שירותו בצבא הבריטי, ברכה אשר ניתנה בכנס מורשת הבריחה לפני כ-40 שנה.

<https://youtu.be/4Y1vfZwrY9s?si=l2x1d0aYbAHGcAJA>

ד"ר שרון גבע נשאה הרצאה מרתקת על שתי דמויות מרתקות של אותה תקופה, המשמעותיות מאד לתנועת הבריחה: צביה לובטקין ויצחק (אנטק) צוקרמן.

https://youtu.be/fzu_eFMUYak

שירי ארליך, מנהלת בית הפלמ"ח, סיפרה על הבריחה בימים סוערים וחיברה בין אז לעכשיו.

<https://youtu.be/D62PmCCrPyw>

מיכאל בונן מארה"ב שלח הרצאה מוקלטת בה סיפר על פועלו של אביו, אלי בונן - רב בצבא ארה"ב, וכן על עזרתם של חיילים מצבא ארה"ב, ליהודים במחנות העקורים ולפעילי הבריחה.

<https://youtu.be/7-yQNXrFMcQ>

ד"ר מירי נהרי הביאה את סיפורן של 3 נקודות בריחה "ממעוף הרחפן", בשילוב סרטונים.

<https://youtu.be/j0U3YUoZ57M>

לסיום, סרטו של אריק קרבר – "הבריחה בשרשרת הדורות". בני הדור השלישי והרביעי מספרים, שהוכן במיוחד לכבוד הכנס.

https://youtu.be/BU43h_Dd3hQ

טיולים בארץ ובחו"ל

שביל הבריחה

בתקופה זו של השנה השביל מקסים, ירוק, חוגג פריחה ומזמין מטיילים. מסמנים ב-waze "שביל הבריחה", מכינים סל פיקניק מטיילים ונהנים.

סדרת טיולים "מְשַׁבֵּר לתקומה" (לקראת הקמת המדינה – פרק תנועת הבריחה)

אנו מציעים סידרה של טיולים בארץ ליישובים הקשורים לתנועת "הבריחה". אלו יישובים, בעיקר קיבוצים, שהוקמו על ידי קבוצה של שורדי שואה, או קבוצת שורדים שהצטרפו לקיבוץ קיים. תושבי הקיבוץ הותיקים שלחו שליחים לעזור לאחיהם באירופה בדרכם לארץ-ישראל בתקופה שלאחר תום המלחמה, או קלטו לקיבוץ ילדים ונוער, רובם יתומים, משארית הפליטה באירופה. אנו נשמח להציע חומרים, סיפורים וייעוץ בתכנים הקשורים לתנועת "הבריחה" במסלול שנבחר. המעוניינים מוזמנים לפנות למייל העמותה.

חציית האלפים מאוסטריה לאיטליה (שביל ה"קרימל") בעקבות תנועת "הבריחה".

בשנת 1947 בקיץ, אחרי שהאנגלים סגרו את כל המעברים (הבלתי לגאליים) באלפים מאוסטריה לאיטליה, מצאו אנשי הבריחה מעבר הרים נסתר בו עברו, בלילה בשלג, כ-5,000 בורחים בדרך אל האוניות. עמותה אוסטרית מקיימת מדי שנה אירוע של חציית האלפים ברגל בשביל הקרימל, לזכר אנשי הבריחה. העמותה ה-APC הקימה שלטי הנצחה בצורת פירמידות מרהיבות לאורך השביל ואף נטעה חורשת זיכרון בתחילת השביל לכבוד העוברים בו אז.

האירוע, ה-20 במספר, מתוכנן להתקיים בתחילת יולי 2025.

המעוניינים מוזמנים להתקשר לרמי ליטני 052-268-3883

לפני שלושה חודשים הלכה מאיתנו חברתנו נינה, לאחר תקופה ארוכה של מחלה וטיפולים קשים. נינה הייתה איתנו מהתחלה, חכמה, מנוסה, מקצועית, מסורה וגם יפה כל כך. נינה הייתה בין מקימי מיזם דפי העדות של הבריחה מראיינת יסודית, שהפיקה כמות מרשימה של ראיונות ודפי עדות.

היא תמיד הייתה שם לעזור, לתת יד, לתמוך, ליעץ. היא הייתה מעורבת בכל, סקרנית וידענית גדולה. תמיד עם חיוך ובנועם.

במהלך הפסקה מהטיפולים הצטרפה נינה למסע לצרפת שערך צוות מורשת אקסודוס והתחבבה בזכות אישיותה והידע הרב שהפגינה על כל חברי הקבוצה.

אנו חסרים אותך מאוד ומתגעגעים אליך.

נינה בצרפת 2023

נינה חיילת בצה"ל

פינת ההיסטוריה

בדרך אל החופש / מרץ 1945

לאחר הקמת תנועת הבריחה בינואר 1945 בלובלין, יצאה הקבוצה הראשונה בדרך לארץ ישראל. בקבוצה היו בין השאר אבא קובנר, ויטקה קמפנר, אליעזר לידובסקי וצביה לובטקין. הקבוצה עברה בעיר סאנוק ב-1 במרץ 1945, כולם בזהות בדויה של פרטיזנים בולגרים החוזרים לארצם. בגידה של מלשין מקומי גרמה למאסרם של חברי הקבוצה על ידי ה-נ.ק.ו.ד. הם נחקרו ארוכות והואשמו בהברחה ועריקה מהצבא האדום. הסכנה הלכה וגברה.

פתאום נכנס לחדר קולונל אפור-שער, האזין לחקירה, רכן ולחש משהו באוזני הקצין-החוקר. מיד ניתנה פקודה לאנשי החבורה ללכת אחרי השומר, שהוליך אותם במורד מדרגות ארוכות, עד שהגיעו למרתף חשוך. מאחורי שולחן קטן בקצה המרתף ישב חייל. הם נצטוו לגשת אחד אחד אל החייל, משם הובלו לעבר השני החשוך של המרתף ונעלמו. האחרון בקבוצה סיפר, שכאשר ניגש לשולחן נשאל: - לאן אתה מבקש להגיע? מה הטעם חשב הפרטיזן, ברור שהם שולחים אותי אל הדובים הלבנים (סיביר).

- לפתח-תקווה.

- היכן פתח-תקווה?

- רחוקה, רחוקה מאוד.

החייל רשם על כרטיס רכבת: סאנוק – פתח-תקווה.

הובלנו, כל הקבוצה, לתחנת הרכבת. שם הופיע הקולונל והפטיר ביידיש "לכו לשלום, ילדים".

שונות

ערכי הבריחה בויקיפדיה

אם גיליתם ערך הקשור לבריחה ואינו מוזכר בתבנית "הבריחה" (התבנית כוללת את כל הערכים בויקיפדיה המתייחסים לתנועת "הבריחה"), כתבו לנו במייל זה ואנו נדאג להוסיפו. כמובן, יכולים להציע גם לכתוב ערכים חדשים כדי שיתווספו למאגר המידע החשוב הזה.

עדויות וזיכרונות

"זיכרונות הבריחה מאירופה" באתר "טרסה" (Tarasa) מחכה לסיפורים. זהו אתר של "היסטוריה חברתית" לשיתוף זיכרונות לפי זמן ומקום, תחום חשוב שאף נכלל כיום בלימודי היסטוריה באוניברסיטאות. באתר שלנו ישנם כבר לא מעט סיפורים וזיכרונות ואתם מוזמנים להיכנס לקרוא ולהנות. הפתיח מספר בקיצור את סיפור תנועת הבריחה לאורך ציר הזמן בתמונות ובאזכור של אירועים בפרקי זמן על הציר. למען ההיסטוריה ולמען ילדינו נכדינו, לצורכי מחקר והנצחה, שתפו בסיפורים וזיכרונות של מי שהיו שם בבריחה. הזיכרונות והסיפורים הם קצרים, מעין תמונה במילים. מאחר שקצת מסובך להעלות את הסיפורים, אנו מזמינים אתכם לשלוח לנו, לעמותת מורשת הבריחה, את הסיפור שלכם. אנו נערוך, נשלח חזרה לאישורכם ואז נעלה את הסיפור לאתר. חשוב מאד לצרף תמונות.

קישור לזיכרונות "הבריחה" באתר "טרסה": <http://bit.ly/habrichamemories>

ארכיון הבריחה במחנה עתלית

אנו ממשיכים להעלות דפי עדות וחומרים שונים (תמונות ואלבומים) לאתר המקוון. מי שמוכן ורוצה להעלות את סיפור המשפחה לארכיון מקצועי רשמי, מוזמן להתקשר אל תמי גירון, ראש מדור התיעוד והמידע. 050-882-0170.

דרכי תקשורת בעמותה

- אתר האינטרנט של עמותת מורשת הבריחה (<https://www.habricha.org.il>) בקרו באתר והציעו תכנים נוספים הראויים להיות מוצגים לקהל המתעניין.
- דף וואטסאפ שקט: "עמותת הבריחה": קבוצות/עמותת הבריחה. בו נמסר מידע על הפעילויות השונות של העמותה ושל גופים עמם אנו משתפים פעולה. נפתחה קבוצת וואטסאפ פתוחה המשמשת במה לשיח בין חברי עמותה. בקבוצה חומרים מעניינים ושיחות חברים מרגשות. מוזמנים להשתתף ולהעלות מסמכים, תמונות, סיפורי משפחה, שאלות ועוד.
- דף פייסבוק של העמותה "עמותת הבריחה"
- דף פייסבוק נוסף אותו מוביל חברנו רמי ליטני: עמותת הבריחה/הבריגדה ופלוגות התובלה.

למבקשים להצטרף לאחת מקבוצות הוואטסאפ- אנא פנו במייל לעמותה בציון מספר הטלפון או בלחיצה על הקישור: <https://chat.whatsapp.com/CZD78BiKRqNCpRbjdaiRTX>

מימון הפעילויות

כל פעילותינו נעשות בהתנדבות מלאה אולם מדי פעם אנו נדרשים להוצאות לקיום האירועים. נשמח לעזרה ע"י הצטרפות לעמותה (דמי החבר 100 ₪ לשנה), תרומות ועזרה בגיוס הכספים. פרטי חשבון הבנק לצורך תרומות: בל"ל סניף 949 (רמת השרון), חשבון מספר 48931624 - "עמותת מורשת הבריחה". התרומה מוכרת לצרכי מס לפי סעיף 46.

"בגבולות לא גבולות, בדרכים לא דרכים, נחתור ונחדור אליך מולדת"

זוהי מורשת "הבריחה", בה אנו גאים ואותה אנו שואפים להעביר לדורות הבאים.

עמותת מורשת "הבריחה" (ע"ר 580560647)

הנוטר 30 רמת השרון 4721074 Habricha45@gmail.com 054-6298888

אתר אינטרנט: www.habricha.org.il פייסבוק: "הבריחה"